Mkataba wa Minamata Kuhusu Zebaki

MINAMATA CONVENTION ON MERCURY

Ofisi ya Makamu wa Rais

Yaliyomo

1. Sifa, Matumizi na Madhara ya Zebaki
2. Mchakato, Nembo na Vipengele Muhimu vya Mkataba
3. Uridhiaji wa Mkataba
4. Dondoo za Mpango-kazi wa Taifa
5. Hitimisho

Zebaki

- Zebaki halisi *(pure)* iko katika hali ya kimiminika kizito.

- Uchafuzi wa Zebaki huchangiwa na matukio ya asili na shughuli za binadamu.

- Zebaki ni moja ya vyanzo kumi (10) vinavyohatarisha zaidi afya ya jamii duniani *(Shirika la Afya Duniani – WHO)*

Sifa za Zebaki

- Husafiri masafa marefu
- Hudumu kwa muda mrefu
- Hujilimbikiza katika mfumo mfuatano wa chakula
- Madhara kwa afya na mazingira.

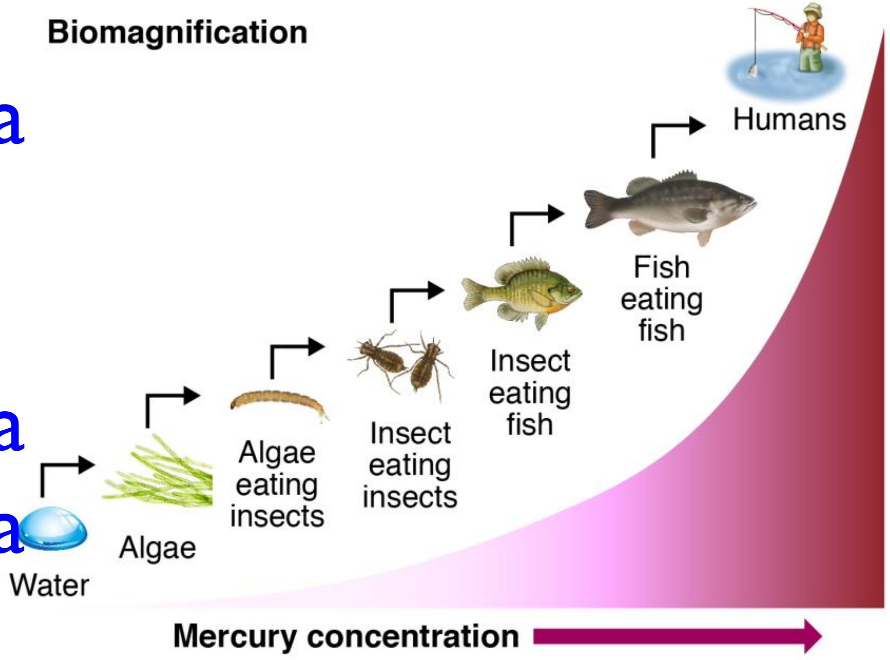

Matumizi ya Zebaki

Afya

Viwanda

Madini

Utafiti

Madhara ya Kiafya ya Zebaki

- Huathiri mfumo wa neva za fahamu
  - Kusikia, kuongea, kuona, kumeng'enya na kumeza chakula
  - Kutembea na ukakamavu wa mwili

- Huathiri viungo muhimu vya mwili – moyo, mapafu, ini, figo na hata mimba.

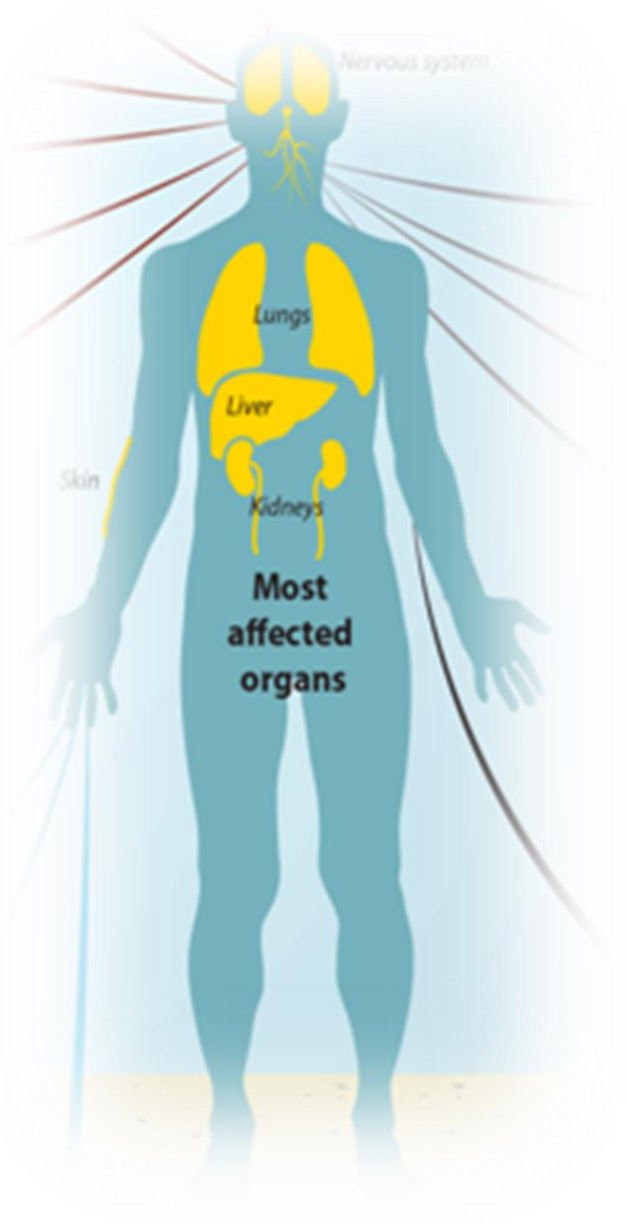

Mchakato wa Kuandaa Mkataba

UNEP ilielekezwa kufanya tathmini	2001
Tathmini ya Kwanza	2002
Hatua za hiyari	2003
Azimio la kuanzisha Mkataba	2009
Vikao 5 vya majadiliano	2010-2013
Kusainiwa Mkataba	2013
Kuanza kutekelezwa	2017

Nembo ya Mkataba

- Umbo la Samaki anayeogelea – hamasa na mshikamano.
- Rangi nyeusi - madhara ya Zebaki na hatari inayoikabili Dunia.
- Rangi ya dhahabu – maono na matarajio ya mafanikio *(golden future)*

Nchi Zilizoridhia Mkataba

Nchi Zilizoridhia Mkataba = **113** (31 Agosti, 2019)

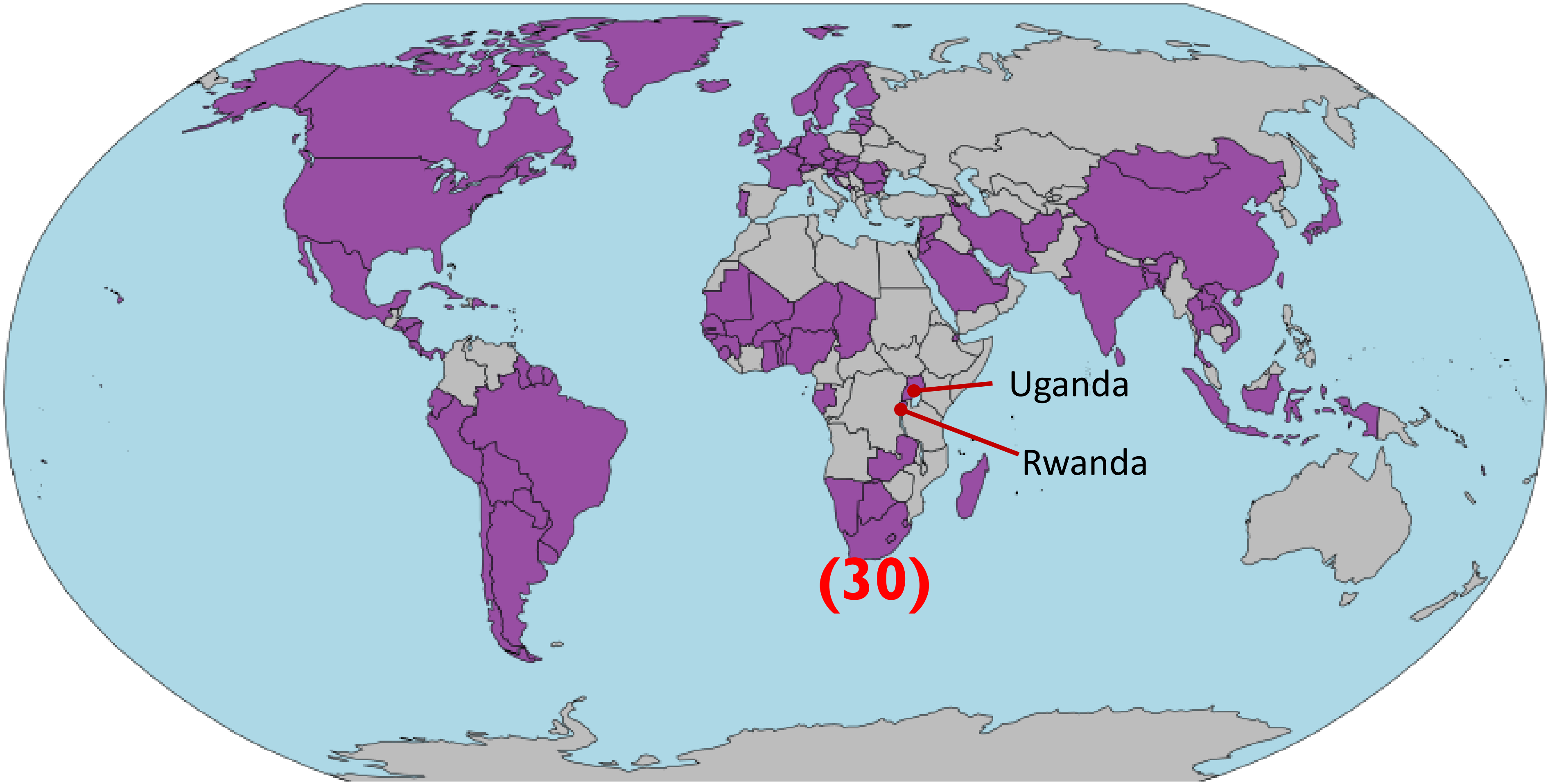

Nchi Zilizoridhia Mkataba (2)

- Tanzania ilitia saini tarehe 10 Oktoba, 2013

Mhe. Terezya Huvisa
10 Oktoba, 2013
Japan

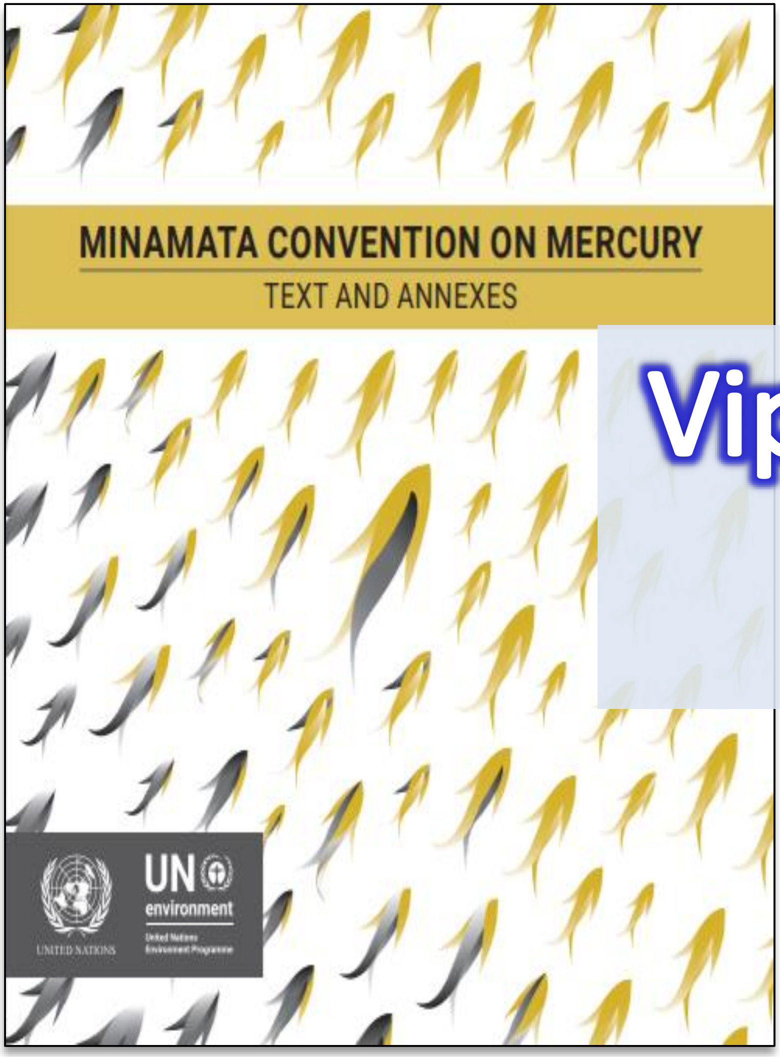

Vipengele Muhimu vya Mkataba

Mkataba wa Minamata

- Mkataba una jumla ya Ibara 35 (na Viambatisho 4) :
  - i) Majukumu ya nchi wanachama
  - ii) Ufadhili kwa nchi wanachama
  - iii) Taarifa na kukuza uelewa
  - iv) Masuala ya kiutawala

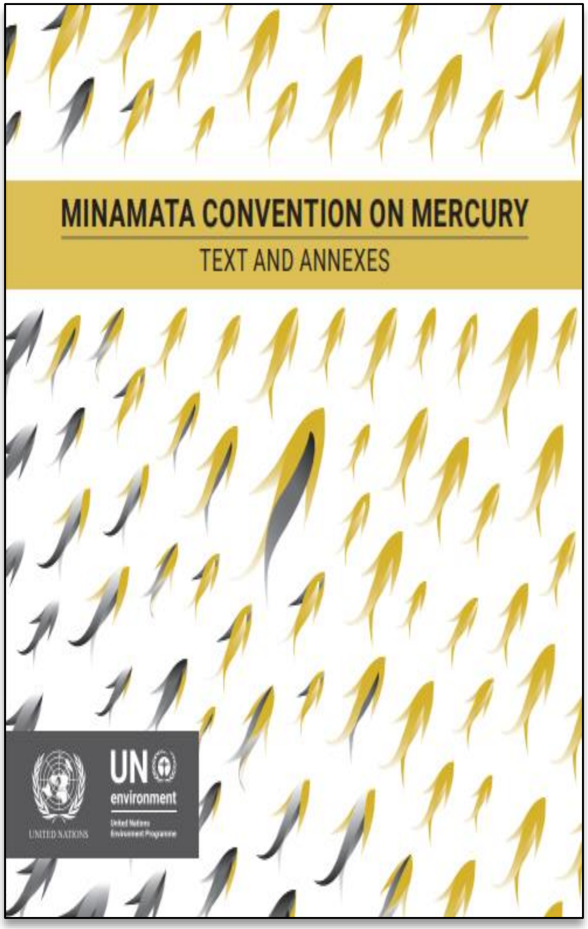

Ibara ya 1: Madhumuni

- Kulinda afya ya binadamu na mazingira dhidi ya madhara yanayotokana na uchafuzi wa mazingira unaotokana na Zebaki

- Vyanzo vya uchafuzi ambapo Zebaki inatumiwa kwa kudhamiria au kujitokeza kwa kutodhamiria.

Ibara ya 3: Vyanzo na Biashara ya Zebaki

- Kupiga marufuku migodi mipya ya uchimbaji wa Zebaki baada ya Mkataba kuanza utekelezaji wake.
- Migodi iliyopo imepewa kipindi cha mpito cha miaka 15 baada ya Mkataba kuanza utekelezaji wake.
- Biashara inaruhusiwa baina ya Nchi Wanachama na zisizo Wanachama.

Ibara ya 4: Bidhaa Zenye Viambata vya Zebaki

- Kusitisha uzalishaji, uingizaji na usafirishaji nje ya nchi wa bidhaa zenye viambata vya Zebaki ifikapo mwaka 2020.

- Kupunguza matumizi ya Zebaki katika tiba ya meno.

Ibara ya 5: Shughuli za Uzalishaji Viwandani

- Kuzuia matumizi ya Zebaki katika shughuli za uzalishaji viwandani
- Kudhibiti uchafuzi wa mazingira endapo kuna kiwanda kinachotumia Zebaki
- Kubainisha viwanda vinavyotumia Zebaki

2002

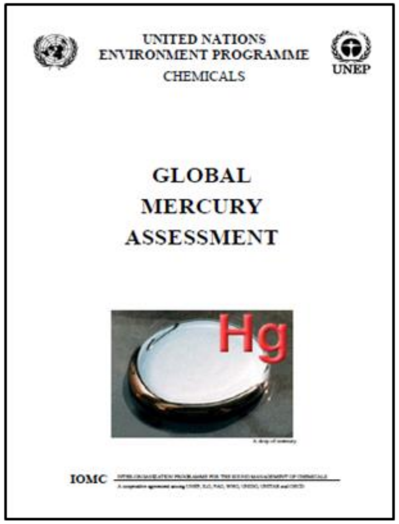

2008

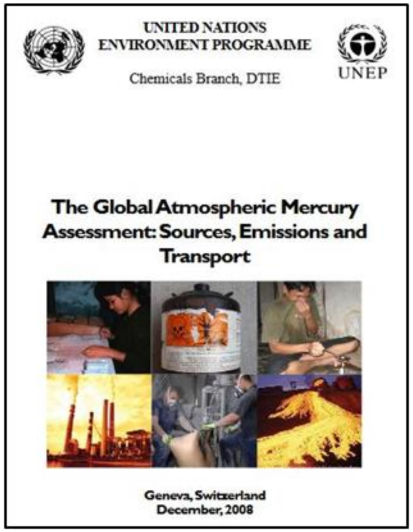

2013

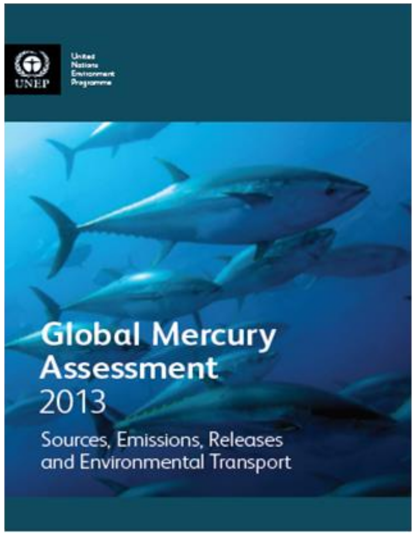

2018

Ibara ya 6: Maombi ya msamaha

- Kuomba msamaha wa kuendelea kutumia *bidhaa zenye viambata vya Zebaki* baada ya kipindi cha mpito mwaka 2020.

- Msamaha huu utakuwa ni wa miaka mitano (5) kuanzia tarehe ya kujiunga na nyongeza ya miaka mitano kwa kutegemea ridhaa ya Nchi Wanachama na haitazidi miaka kumi hadi kufikia 2030.

Ibara ya 7: Uchimbaji Mdogo wa Madini ya Dhahabu

- Kupunguza, *na pale inapowezekana*, kuondosha matumizi ya Zebaki katika uchenjuaji wa dhahabu.

- Hakuna ukomo wa matumizi ya Zebaki

- Kuandaa na kutekeleza Mpango-Kazi wa Taifa

Ibara ya 8: Uchafuzi wa Hewa

- Kudhibiti vyanzo vya uchafuzi wa hewa:
  - mitambo ya viwandani inayotumia makaa ya mawe;
  - uzalishaji wa madini ya risasi, zinki, shaba na dhahabu;
  - mitambo ya uteketezaji wa taka;
  - viwanda vya saruji.

- Kubainisha vyanzo vya uchafuzi wa hewa unaosababishwa na Zebaki

Ibara ya 9: Uchafuzi wa ardhi na maji

- Kubainisha vyanzo vya uchafuzi wa ardhi na maji unaosababishwa na Zebaki.

- Kuandaa Mpango wa Taifa unaolenga kupunguza au kuondosha uchafuzi.

Ibara ya 11: Taka za Zebaki

- Kuhakikisha taka za Zebaki zinasimamiwa kikamilifu kwa kuzingatia miongozo chini ya Mkataba wa Basel unaodhibiti usafirishaji na utupaji wa taka hatarishi baina ya Nchi.

Ibara ya 12: Maeneo Yaliyochafuliwa na Zebaki

- Kuandaa mkakati wa kubainisha na kutathmini maeneo yaliyochafuliwa na Zebaki

- Kuchukua hatua kupunguza uwezekano wa maeneo haya kuathiri afya ya jamii

Ibara ya 13: Vyanzo na Utaratibu wa Upatikanaji wa Rasilimali Fedha

- Ibara hii imeainisha vyanzo na utaratibu wa upatikanaji wa rasilimali fedha za kutekeleza Mkataba ikiwa ni pamoja na:
  - Kutenga bajeti ya Serikali;
  - Mfuko wa Dunia wa Mazingira;
  - Washirika wa maendeleo; na
  - Sekta binafsi.

Ibara ya 14: Kujenga Uwezo, Misaada ya Kitaalam na Uhawilishaji wa Teknolojia.

- Ibara hii inahimiza ushirikiano miongoni mwa Nchi Wanachama katika kujenga uwezo, kutoa misaada ya kitalaam na uhawilishaji wa teknolojia katika kutekeleza matakwa ya Mkataba.

Ibara ya 16: Masuala ya Afya ya Jamii

- Kuandaa na kutekeleza mikakati na programu za kulinda afya ya jamii dhidi ya madhara ya Zebaki:
  - Kuboresha huduma za afya
  - Kujenga uwezo wa taasisi na wataalam wa afya

Ibara ya 20: Mpango wa Utekelezaji wa Mkataba

- Kuandaa na kutekeleza Mpango wa Taifa wa Utekelezaji wa Mkataba
- Ushirikishwaji wa wadau

Mpango-Kazi wa Taifa wa Kupunguza Matumizi ya Zebaki kwa Wachimbaji Wadogo wa Dhahabu (2019-2024)

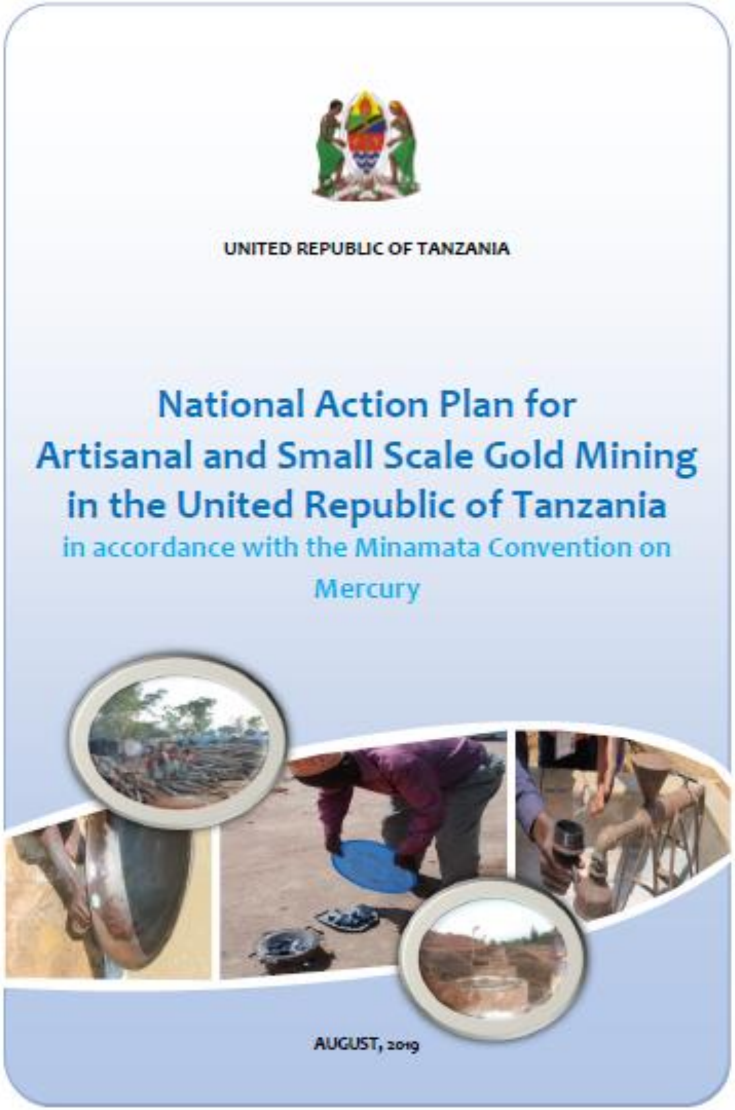

Sekta ya Wachimbaji Wadogo wa Dhahabu

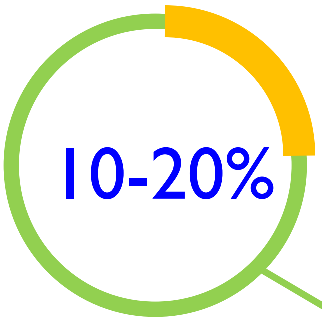

10-20%

Milioni 1.2

20-30% Wanawake

Tani 13.2-24.4 za Zebaki

Mikoa 13 kati ya 26

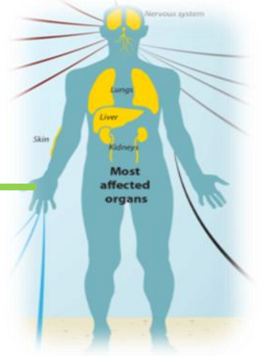

25-33% ya Wachimbaji

Dondoo za Mpango-Kazi wa Taifa

Miaka 5 (2019-2024)

Dola Milioni 10.7

Wadau 32

Malengo

- Kupunguza matumizi ya Zebaki
- Kuimarisha mfumo wa sheria na uwezo wa kitaasisi
- Mkakati mahsusi wa kulinda afya ya jamii

Shughuli za Kipaumbele

(29)

- Mbinu na teknolojia bora
- Mikopo nafuu
- Huduma za afya
- Kuwezesha wanawake na vijana
- Takwimu za kijiolojia
- Kanuni za Usimamizi wa Zebaki

Hitimisho

MINAMATA
CONVENTION
ON MERCURY

MAKE
MERCURY
HISTORY